RETSMØDERAPPORT
i de forenede sager C-258/90 og C-259/90 *

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

a) *Fællesskabsregler*

— Grundforordning (EØF) nr. 4028/86

1. I medfør af Rådets forordning (EØF) nr. 4028/86 af 18. december 1986 om fællesskabsforanstaltninger til forbedring og tilpasning af fiskeri- og akvakulturstrukturerne (EFT L 376, s. 7) kan Kommissionen, jf. artikel 1, yde finansiel fællesskabsstøtte til forsøgstogter. Denne støtte ydes på de i forordning nr. 4028/86 anførte betingelser med henblik på omlægning af fiskeriaktiviteten gennem iværksættelse af forsøgstogter. Støtten ydes på de i forordning nr. 4028/86 anførte betingelser for at lette strukturudviklingen i fiskerisektoren inden for rammerne af retningslinjerne for den fælles fiskeripolitik.

2. Ifølge artikel 13 i ovennævnte forordning forstås ved forsøgstogter

»... enhver form for fiskeri i erhvervsmæssigt øjemed, der foregår i et givet område med henblik på at vurdere, om regelmæssig og varig udnyttelse af fiskeressourcerne i dette område vil være rentabel«.

3. I medfør af artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 4028/86 yder Kommissionen økonomisk fællesskabsstøtte til forsøgstogter, der vedrører

»a) farvande, der ikke henhører under en stats højhedsområde eller jurisdiktion, eller

b) farvande, der henhører under sådanne tredjelandes højhedsområde eller jurisdiktion, med hvilke Fællesskabet har indgået eller forhandler om en fiskeriaftale, samt farvande, der støder op til medlemsstaternes territorier, hvor ingen af Fællesskabets fiskeriforskrifter finder anvendelse, eller

c) farvande, der henhører under en medlemsstats højhedsområde eller jurisdiktion«.

I stk. 2 og 3 i artikel 14 hedder det:

»2. Ydelse af fællesskabsstøtte er betinget af, at de i stk. 1 omhandlede projekter desuden:

a) ...

b) vedrører togter af en varighed på mindst 60 fiskedage om året, og pr. fartøj, der skal gennemføres i løbet af en eller flere fangstrejser,

* Processprog: spansk.

c) vedrører fiskeriområder, hvis anslåede fiskepotentiel på længere sigt sandsynliggør en stabil og rentabel udnyttelse, og

d) forudsætter, at en eller flere af den pågældende medlemsstat godkendte videnskabelige observatører er om bord på fartøjet, eller, hvis dette ikke er muligt, at et videnskabeligt institut deltager i forberedelserne af togtet og i udnyttelsen af de opnåede resultater.

3. Et projekt kan omfatte flere på hinanden følgende togter, som skal finde sted i samme fiskeriområde med henblik på at skabe grundlag for en stabil og varig udnyttelse af dette område.«

4. Den finansielle støtte i henhold til artikel 14 består i en tilskyndelsespræmie, der svarer til 20% af de støtteberettigede omkostninger ved togtet, og forudsætter, at den pågældende medlemsstats myndigheder yder et bidrag på mellem 10% og 20% af disse omkostninger. Projekter for forsøgsfiskeritogter indgives til Kommissionen via den eller de pågældende medlemsstater, når den eller disse har godkendt dem.

5. I artikel 16, stk. 3, i forordning nr. 4028/86 hedder det:

»Kommissionen træffer inden to måneder efter forelæggelsen af et projekt beslutning om ydelse af ... præmie. Denne beslutning meddeles modtageren og den eller de pågældende medlemsstater. De øvrige medlemsstater underrettes herom inden for rammerne af Den Stående Fiskeristrukturkomité ...«

6. Vedrørende hvert enkelt togt indsender modtagerne af tilskyndelsespræmien i medfør af artikel 17 i ovennævnte forordning til Kommissionen samt til de nationale myndigheder i den eller de pågældende medlemsstater en rapport vedrørende

»a) togtets tekniske forløb, særlig med hensyn til de anvendte fangstmetoder

b) de fangede arter, fangststederne, udbyttet og bifangster

c) togtets økonomiske resultater

d) alle andre oplysninger, som observatørerne har indsamlet«.

Efter at have gennemgået rapporten stiller Kommissionen denne til rådighed for de øvrige medlemsstater.

— Gennemførelsesforordning (EØF) nr. 1871/87

7. Reglerne om gennemførelse af forordning nr. 4028/86 er fastsat ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 1871/87 af 16. juni 1987 om gennemførelsesbestemmelser til forordning (EØF) nr. 4028/86 for så vidt angår foranstaltninger til tilskyndelse til forsøgsfiskeri (EFT L 180, s. 1). I medfør af artikel 2,

stk. 1, i denne gennemførelsesforordning nr. 1871/87 skal ansøgninger om finansiel støtte fra Fællesskabet indeholde oplysninger, der gør det muligt at træffe beslutning vedrørende disse ansøgninger. I artikel 2, stk. 3, hedder det:

»De i stk. 1 omhandlede ansøgninger indgives til Kommissionen i to eksemplarer.«

Artikel 3 i forordning nr. 1871/87 indeholder en række definitioner, herunder følgende:

»— Togtets begyndelse: Datoen for afsejling fra den havn, der normalt fiskes fra (basishavnen) eller i givet fald den havn, hvori fartøjet sidst er blevet udrustet umiddelbart før fiskeriet.

— Togtets afslutning: Datoen for fartøjets eller det sidste fartøjs ankomst ...«

I artikel 3, stk. 2, fastslås det udtrykkeligt, at ydelse af tilskyndelsespræmie er betinget af, at togterne først begyndes efter datoen for registrering i Kommissionen.

Ifølge artikel 8 i forordning nr. 1871/87 er udbetaling af en tilskyndelsespræmie betinget af, at Kommissionen forinden har modtaget rapporten om togtet. Endelig hedder det i artikel 9 i samme forordning:

»Når et projekt omfatter flere på hinanden følgende togter, der skal gennemføres i samme fiskerizone med henblik på at fastslå, om der er basis for regelmæssig og varig udnyttelse, er udbetalingen af tilskyndelsespræmien for hvert togt betinget af Kommissionens gennemgang af rapporten eller rapporterne om de foregående togter, som støtteansøgeren eller støtteansøgerne har fremsendt ved togtets afslutning. Finder Kommissionen, at resultaterne af disse togter ikke giver anledning til at forvente en regelmæssig og varig udnyttelse i det pågældende område, kan den vedtage at trække beslutningen om ydelse af præmien tilbage for det eller de påfølgende togter. Beslutningen meddeles ansøgerne samt den eller de berørte medlemsstater. De øvrige medlemsstater underrettes herom inden for rammerne af Den Stående Fiskeristrukturkomité.«

b) *Faktiske omstændigheder*

8. Den 13. december 1989 indgav to spanske rederiaktieselskaber, Pesquerias De Bermeo SA (herefter benævnt »Pesquerias«) og Naviera Laida SA (herefter benævnt »Naviera«) med hjemsted i Arenas-Guecho (Spanien) ansøgninger til Generalsekretariatet for Havfiskeri i Madrid om ydelse af to gange finansiel støtte fra Fællesskabet til to forsøgsfiskeriprojekter med skibene »Ceres« og »Geminis« i internationalt farvand i det sydvestlige Atlanterhav, bl.a. omkring 49° sydlig bredde og Burwood-banken i 57° sydlig

bredde. Disse forsøgstogter skulle klarlægge rentabiliteten af en regelmæssig og varig udnyttelse af fiskeressourcerne i det pågældende område.

9. Den 7. februar 1990 underrettede de nationale myndigheder Pesquerias og Naviera om, at Generalsekretariatet for Havfiskeri ville yde støtte med 20% af de støtteberettigede omkostninger til gennemførelsen af forsøgstogterne, dersom Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber imødekom ansøgningen.

10. Den 14. februar 1990 indgav Pesquerias og Naviera gennem de spanske myndigheder til Kommissionen to ansøgninger om tilskyndelsespræmie til forsøgstogter i internationalt farvand i det sydvestlige Atlanterhav. I Kommissionens modtagelsesanerkendelse af 7. marts 1990 over for Pesquerias og Naviera hedder det, at anerkendelsen ikke på nogen måde er udtryk for, at de respektive ansøgninger, som fik sagsnumrene EXP/ES/2/90 og EXP/ES/1/90 opfylder samtlige bestemmelser i forordning nr. 4028/86, og at de pågældende togter ikke må begynde før datoen for Kommissionens modtagelse af ansøgningen. Fiskerfartøjerne »Ceres« og »Geminis« begyndte deres forsøgstogter henholdsvis den 22. februar 1990 og den 15. februar 1990.

11. Den 24. april 1990 afgav Kommissionens repræsentant på et møde i Den Stående Fiskeristrukturkomité (herefter benævnt »DSF«), der er omhandlet i artikel 16 i forordning nr. 4028/86, nedenstående erklæring, som er optaget i referatet under punkt 3.2:

»DSF er underrettet om udviklingen af de forsøgstogter, der er blevet forelagt Kommissionen af medlemsstaterne fra 1987 til 1989 (dok. XIV/86/90). Følgende erklæring er blevet afgivet af Kommissionens repræsentant:

Inden for rammerne af de oplysninger, som Kommissionen skal give udvalget om de beslutninger om ydelse af tilskyndelsespræmier til forsøgstogter, som den måtte træffe i medfør af artikel 16 i forordning (EØF) nr. 4028/86, har Kommissionen udfærdiget et dokument, der gør status over denne situation (XIV/86/90).

For at hjælpe medlemsstaterne ved deres udvælgelse af de projekter vedrørende forsøgstogter, der indgives til Kommissionen, vil Kommissionen på baggrund af de indhøstede erfaringer fra tidligere togter fremlægge nærmere oplysninger om de områder og arter, som det efter Kommissionens opfattelse ikke længere er hensigtsmæssigt at beskæftige sig med.

Yderligere oplysninger kan fremlægges i løbet af året.

For så vidt angår 1990 finder Kommissionen det på grundlag af tidligere togter således ikke længere hensigtsmæssigt at fortsætte denne type togter i de områder i det sydvestlige Atlanterhav, hvor de hidtil er foregået.

Derimod vil Kommissionens tjenestegrene med interesse undersøge projekter med forsøgsfiskeri i andre områder af det sydvestlige Atlanterhav med henblik på at vurdere rentabiliteten af en stabil og varig udnyttelse af fiskeressourcerne.«

Kommissionen havde baseret denne erklæring på ydelse af 42 tilskyndelsespræmier til 42 forsøgstogter, hvoraf 25 var gennemført i det sydvestlige Atlanterhav mellem 1987 og 1989; de vedrørte de samme arter, som Pesquerias og Naviera agtede at fiske efter.

12. Den 25. april 1990 meddelte Kommissionen Pesquerias og Naviera, at den ikke fandt grund til fortsat at finansiere forsøgstogter i det sydvestlige Atlanterhav, og at den følgelig ikke agtede at yde tilskyndelsespræmier til togter i det nævnte område.

13. Den 7. maj 1990, nemlig dagen efter, at Pesquerias og Naviera havde modtaget Kommissionens skrivelser af 25. april 1990, anmodede de Kommissionen om at ændre sin afgørelse og yde de præmier, hvorom der var ansøgt, dels fordi forsøgstogterne med skibene »Ceres« og »Geminis« var blevet påbegyndt i tillid til støtte fra de nationale myndigheder ca. ti uger forinden, dels fordi Pesquerias og Naviera i denne periode havde afholdt betydelige udgifter.

I skrivelser af 25. maj 1990 fastslog Pesquerias og Naviera, at ansøgningerne vedrørende projekterne var blevet indgivet den 14. februar 1990, og at Kommissionen havde anerkendt modtagelsen den 7. marts 1990. Af Kommissionens skrivelser af 25. april 1990, der var modtaget den 7. maj 1990, fremgik, at beslutningerne i medfør af forordning nr. 4028/86 endnu ikke var blevet truffet og meddelt, hvilket betød, at tomåneders-fristen i artikel 16, stk. 3, i ovennævnte forordning ikke var overholdt. Som følge heraf anmodede Pesquerias og Naviera Kommissionen om at yde de ansøgte tilskyndelsespræmier.

14. Den 6. juni 1990 vedtog Kommissionen beslutningerne EXP/ES/2/90 og EXP/ES/1/90, der var rettet til såvel Kongeriget Spanien som Pesquerias og Naviera, og hvori den i medfør af artikel 1 konstaterede, at projekterne for forsøgsfiskeritogter til det sydvestlige Atlanterhav ikke sås at opfylde de nødvendige betingelser for at opnå finansiel fællesskabsstøtte i medfør af forordning nr. 4028/86.

I anden og tredje betragtning til de omtvistede beslutninger hedder det:

»Fællesskabets fiskere kender forekomsterne i dette område; også resultaterne af togterne i det pågældende område kendes, og der er ikke grundlag for et forsøgstogt med henblik på at vurdere, om regelmæssig og varig udnyttelse af fiskeressourcerne i dette område vil være rentabel.

Følgelig opfylder dette forsøgstogt ikke betingelserne for finansiel fællesskabsstøtte, navnlig ikke betingelserne i artikel 14, stk. 2, litra c), i forordning (EØF) nr. 4028/86.«

15. Ved to afgørelser truffet af spanske retter den 25. juni 1990 er Pesquerias og Naviera erklæret insolvente.

16. Det skal endnu bemærkes, at Kommissionen den 7. november 1989 havde ydet tilskyndelsespræmier til forsøgstogter, der var forelagt til bedømmelse den 15. februar 1989 af Pesquerias og Naviera. Disse togter var blevet gennemført med de samme fartøjer, nemlig »Ceres« og »Geminis« i de samme områder af det sydvestlige Atlanterhav og med fiskeri efter de samme arter og i de samme områder, som var genstand for de projekter for togterne i 1990, vedrørende hvilke Kommissionen traf de omtvistede beslutninger.

17. De rapporter om forsøgstogterne, der er omhandlet i denne sag, blev indleveret til det spanske Generalsekretariat for Havfiskeri henholdsvis den 8. oktober 1990 for så vidt angik fartøjet »Ceres« og den 5. oktober 1990 for så vidt angik fartøjet »Geminis«.

c) *Retsforhandlinger*

18. Pesquerias' og Naviera's stævninger blev indleveret til Domstolens Justitskontor den 23. august 1990.

19. Ved kendelse af 4. oktober 1991 har Domstolen i medfør af procesreglementets artikel 43 besluttet at forene sagerne C-258/90 og C-259/90 med henblik på den mundtlige forhandling og domsafsigelsen.

20. På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse.

21. Ved beslutning af 9. juli 1991 har Domstolen i medfør af procesreglementets artikel 95, stk. 1 og 2, henvist sagen til Anden Afdeling.

II — Parternes påstande

a) *I sag C-258/90*

22. *Pesquerias* har nedlagt følgende påstande:

1) Annullationssøgsmålet til prøvelse af beslutningen af 6. juni 1990, hvorved Kommissionen afslog at yde Pesquerias De Bermeo SA finansiel fællesskabsstøtte til et projekt vedrørende forsøgstogter i det sydvestlige Atlanterhav, jf. Rådets forordning (EØF) nr. 4028/86, fremmes til realitetsbehandling.

2) Kommissionens ovennævnte beslutning af 6. juni 1990 annulleres, idet den, jf. EØF-traktatens artikel 173, 174, 189 og 190, er

truffet i strid med fællesskabsretlige bestemmelser, er behæftet med magtfordrejning og væsentlige formmangler, strider mod princippet om retsreglers indbyrdes rangfølge, er mangelfuldt begrundet og behæftet med andre retlige mangler; det sagsøgende selskab kendes berettiget til den finansielle fællesskabsstøtte, som blev afslået ved nævnte beslutning, på i alt 43 931 600 PTA, jf. artikel 15, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 4028/86 af 18. december 1986.

3) I henhold til EØF-traktatens artikel 176, 178 og 215 kendes det sagsøgende selskab i henhold til de almindelige retsgrundsætninger, der er fælles for medlemsstaternes retssystemer, berettiget til erstatning for det tab, det har lidt som følge af, at Kommissionens beslutning af 6. juni 1990 blev truffet for sent og er uretfærdig, med et beløb, der er tilstrækkeligt til at ophæve skadevirkningerne af den anfægtede beslutning.

4) Sagsøgte tilpligtes at betale sagens omkostninger.

I replikken har Pesquerias tilføjet følgende uddybende påstand:

— Denne beslutning truffet af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber kendes ugyldig, idet den indebærer en tilsidesættelse af artikel 173, 174, 175, 189 og 190 i EØF-traktaten, samt på grund af tilsidesættelse af fællesskabsretten, faktisk og retlig vildfarelse, tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet og princippet om den berettigede forventning, manglende retlig begrundelse, magtfordrejning, formmangler, utilstrækkelig begrundelse og indbyrdes modstridende handlinger, således at der herefter tillægges det sagsøgende rederi ret til den finansielle fællesskabsstøtte, som er nægtet det ved denne beslutning.

— Der tilkendes ligeledes i medfør af artikel 176, 178 og 215 i EØF-traktaten virksomheden Pesquerias De Bermeo SA som sagsøgende aktieselskab en erstatning for de tab, der er forvoldt, med et samlet beløb på 95 414 000 PTA, hvilket beløb findes nødvendigt til genopretning af de skadelige følger af den omtvistede beslutning.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Pesquerias anmoder Domstolen om at tillade bevisførelse i form af:

»1) Vedlæggelse til sagens akter af bilagene til vor stævning og replik.

2) Vidneforklaringer, dersom Domstolen finder det hensigtsmæssigt, afgivet af fiskeskipper Juan Carlos González Fernández, calle Barbón 93-1° C, Vigo (Spanien), og biolog Carmen Sainza Souca, Avenida Atlántica 40-4° B, Vigo (Spanien), der er tilknyttet fartøjet 'Ceres', som deltog i det i denne sag omhandlede togt.

3) Redegørelse fra Kommissionen for begrundelsen for dens ændring af kriterier for så vidt angår fiskeriområderne, særlig det sydvestlige Atlanterhav, på mødet den 24. april 1990.«

23. *Kommissionen* har nedlagt følgende påstande:

1) Frifindelse for den af Pesquerias De Bermeo SA nedlagte påstand om annullation af den af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber den 6. juni 1990 trufne beslutning.

2) Afvisning af selskabet Pesquerias De Bermeo's påstand om tilkendelse af erstatning.

3) Med hensyn til erstatningspåstanden:

— afvisning

— subsidiært frifindelse.

4) Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

For så vidt angår det i replikken fremsatte tilbud om bevisførelse har Kommissionen nedlagt følgende påstand i duplikken:

»Afvisning, da de i punkt 1 og 2 omhandlede forhold allerede fremgår af bilagene til stævningen og replikken, og da det i punkt 3 omhandlede spørgsmål allerede er blevet besvaret af Kommissionen i svarskriftet og duplikken.«

b) *I sag C-259/90*

24. *Naviera* har nedlagt følgende påstande:

1) Annullationssøgsmålet til prøvelse af beslutningen af 6. juni 1990, hvorved Kommissionen afslog at yde Naviera Laida SA finansiel fællesskabsstøtte til et projekt vedrørende forsøgstogter i det sydvestlige Atlanterhav, jf. Rådets forordning (EØF) nr. 4028/86, fremmes til realitetsbehandling.

2) Kommissionens ovennævnte beslutning af 6. juni 1990 annulleres, idet den, jf. EØF-traktatens artikel 173, 174, 189 og 190, er truffet i strid med fællesskabsretlige bestemmelser, er behæftet med magtfordrejning og væsentlige formmangler, strider mod princippet om retsreglers indbyrdes rangfølge, er mangelfuldt begrundet og behæftet med andre retlige mangler; det sagsøgende selskab kendes berettiget til den finansielle fællesskabsstøtte, som blev afslået ved nævnte beslutning, på i alt 43 931 600 PTA, jf. artikel 15, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 4028/86 af 18. december 1986.

3) I henhold til EØF-traktatens artikel 176, 178 og 215 kendes det sagsøgende selskab i henhold til de almindelige retsgrundsætninger, der er fælles for medlemsstaternes retssystemer, berettiget til erstatning for det tab, det har lidt som følge af, at Kommissionens beslutning af 6. juni 1990 blev truffet for sent og er uretfærdig, med et beløb, der er tilstrækkeligt til at ophæve skadevirkningerne af den anfægtede beslutning.

4) Sagsøgte tilpligtes at betale sagens omkostninger.

I replikken har Pesquerias tilføjet følgende uddybende påstand:

— Denne beslutning truffet af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber kendes ugyldig, idet den indebærer en tilsidesættelse af artikel 173, 174, 175, 189 og 190 i EØF-traktaten, samt på grund af tilsidesættelse af fællesskabsretten, faktisk og retlig vildfarelse, tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet og princippet om den berettigede forventning, manglende retlig begrundelse, magtfordrejning, formmangler, utilstrækkelig begrundelse og indbyrdes modstridende handlinger, således at der herefter tillægges det sagsøgende rederi ret til den finansielle fællesskabsstøtte, som er nægtet det ved denne beslutning.

— Der tilkendes ligeledes i medfør af artikel 176, 178 og 215 i EØF-traktaten virksomheden Naviera Laida SA som sagsøgende aktieselskab en erstatning for de tab, der er forvoldt, med et samlet beløb på 104 534 000 PTA, hvilket beløb findes nødvendigt til genopretning af de skadelige følger af den omtvistede beslutning.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Naviera anmoder desuden Domstolen om at tillade bevisførelse i form af

»1) Vedlæggelse sagens akter af bilagene til vor stævning og replik.

2) Vidneforklaringer, dersom Domstolen finder det hensigtsmæssigt, afgivet af fiskeskipper Juan José Oubina Kessler, calle Concepción Arenal 8-3° B, La Coruña (Spanien), og biolog Luis Ambrosio Blázquez, Avenida de Portugal 125-3°, Madrid, der er tilknyttet fartøjet 'Geminis', som deltog i det i denne sag omhandlede togt.

3) Redegørelse fra Kommissionen for begrundelsen for dens ændring af kriterier for så vidt angår fiskeriområderne, særlig det sydvestlige Atlanterhav, på mødet den 24. april 1990.«

25. *Kommissionen* har nedlagt følgende påstande:

1) Frifindelse for den af Naviera Laida SA nedlagte påstand om annullation af den af

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber den 6. juni 1990 trufne beslutning.

2) Afvisning af selskabet Naviera Laida's påstand om tilkendelse af erstatning.

3) Med hensyn til erstatningspåstanden:

— afvisning

— subsidiært frifindelse.

4) Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

For så vidt angår det i replikken fremsatte tilbud om bevisførelse har Kommissionen nedlagt følgende påstand i duplikken:

»Afvisning, da de i punkt 1 og 2 omhandlede forhold allerede fremgår af bilagene til stævningen og replikken, og da det i punkt 3 omhandlede spørgsmål allerede er blevet besvaret af Kommissionen i svarskriftet og duplikken.«

III — Sammenfatning af parternes anbringender og argumenter

Formaliteten

26. *Pesquerias* og *Naviera* anser sig for det første for klart søgsmålskompetente. De omtvistede beslutninger var rettet til dem og angik dem umiddelbart og individuelt. Den individuelle interesse består i, at de omtvistede beslutninger kun vedrører adressaterne, som Kommissionen kender ved navn. Pesquerias og Naviera er umiddelbart berørt af beslutningerne.

27. *Kommissionen* har ikke gjort indsigelse mod, at de af Pesquerias og Naviera anlagte sager kan tages under realitetsbehandling.

Realiteten

28. I stævningerne har Pesquerias og Naviera nedlagt en række påstande af forskellig beskaffenhed. De første heraf, der støttes på EØF-traktatens artikel 173, går ud på annullation af Kommissionens beslutninger EXP/ES/2/90 og EXP/ES/1/90 af 6. juni 1990. De næste påstande går ud på, at Kommissionen tilpligtes at træffe beslutninger, hvorved Pesquerias og Naviera tilkendes ret til de ansøgte tilskyndelsespræmier. Den tredje gruppe krav, som er nedlagt i medfør af EØF-traktatens artikel 178 og 215, angår erstatning af de tab, Pesquerias og Naviera påstår at have lidt ved, at Kommissionen har truffet de omtvistede beslutninger af 6. juni 1990.

Påstandene om annullation af Kommissionens beslutninger af 6. juni 1990

29. *Pesquerias* og *Naviera* har til støtte for disse annullationspåstande påberåbt sig to anbringender, der bygger på tilsidesættelse af henholdsvis Rådets forordning nr. 4028/86 og regler i fællesskabsretten, herunder EØF-traktatens artikel 173, 174, 189 og 190.

30. I forbindelse med det førstnævnte af disse anbringender rejser Pesquerias og Naviera den indvending mod Kommissionens beslutninger af 6. juni 1990, at den ved beslutningerne har underkendt princippet om retsreglernes indbyrdes rangfølge, og de derfor er behæftet med retlige og faktiske mangler, samt at de er utilstrækkeligt begrundet.

31. Vedrørende anbringendet om tilsidesættelse af princippet om retsreglernes indbyrdes rangfølge bemærker Pesquerias og Naviera, at den retsanordnende magt efter fællesskabsretten tilkommer Rådet. Kommissionen har i almindelighed kun beføjelse til at fastsætte gennemførelsesforordninger. Gennemførelsen af fællesskabsretten kan ligeledes antage form af særlige gennemførelsesakter, f.eks. beslutninger. På samme måde som princippet om, at en gennemførelsesforordning ikke må gøre undtagelse fra den grundforordning, på grundlag af hvilken den er udstedt, kan Kommissionens beslutninger af 6. juni 1990 ikke stride mod forordning nr. 4028/86, da denne er af højere rang, »idet den er vedtaget af Rådet«. Ydelsen af finansiel fællesskabsstøtte er underlagt konkrete betingelser i forordning nr. 4028/86, som Kommissionen skal iagttage. Kommissionen må således i medfør af artikel 16, stk. 3, i ovennævnte forordning træffe sin endelige beslutning »i de to efter indgivelsen af forsøgsfiskeriprojektet følgende måneder«. Denne seneste frist er bindende for Kommissionen, og Pesquerias og Naviera tilføjer under påberåbelse af dom af 8. april 1976 (sag 43/75, Defrenne, Sml. s. 455), at man ved at antage det modsatte risikerer at gøre tilsidesættelse af retsregler til en fortolkningsregel, hvilket Domstolen ikke kan gøre uden at handle imod den opgave, der er tillagt den ved traktatens artikel 164. Når forholdet er det, at anvendeligheden af en bestemmelse, der forpligter medlemsstaterne til at frembringe et resultat inden for en bestemt frist, ikke påvirkes af, at den pålagte forpligtelse ikke er opfyldt, bør situationen være den samme, når Fællesskabets institutioner ikke overholder en sådan forpligtelse. Pesquerias og Naviera udleder af dom af 7. januar 1973 (sag 39/72, Kommissionen mod Italien, Sml. s. 101), der er bekræftet ved dom af 7. januar 1979 (sag 128/78, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, Sml. s. 419), at det på samme måde, som det ikke kan tilstedes en medlemsstat (at anvende bestemmelserne i en forordning ufuldstændigt eller selektivt), ej heller er tilladt Kommissionen at undlade at gennemføre forordning nr. 4028/86. Denne er tilsidesat, fordi de omtvistede beslutninger er truffet efter udløbet af tomåneders-fristen, og fordi Pesquerias og Naviera herved nægtes visse rettigheder, som de er tillagt ved denne forordning.

32. Efter Pesquerias' og Naviera's opfattelse indeholder de omtvistede beslutninger både en faktisk og en retlig vildfarelse.

Den faktiske vildfarelse består i, at Kommissionen har skønnet, at den på ubestemt tid kan holde fristen åben for at tage stilling til

spørgsmålet om tildeling af den i artikel 15 i forordning nr. 4028/86 omhandlede præmie. På denne måde har Kommissionen krænket den retssikkerhedsgrundsætning, som Domstolen har knæsat i bl.a. dom af 21. september 1983 (forenede sager 205/82-215/82, Deutsche Milchkontor mod Tyskland, Sml. s. 2633), af 12. oktober 1988 (sag 10/78, Bundesknappschaft, Sml. s. 1915), af 26. maj 1982 (sag 44/81, Tyskland mod Kommissionen, Sml. s. 1855) og af 22. februar 1984 (sag 70/83, Kloppenburg, Sml. s. 1075). Tilsidesættelsen af denne grundsætning giver sig udslag i, at Kommissionen har udsat ikrafttrædelsesdagen for en retsakt, selv om den oprindeligt fastsatte dato allerede var passeret. Fællesskabslovgivningen bør være sikker, og dens anvendelse bør være til at forudse for borgerne. Under anførelse af bl.a. dom af 30. november 1983 (sag 235/82, Ferriere San Carlo mod Kommissionen, Sml. s. 3949) tilføjer Pesquerias og Naviera, at de omtvistede beslutninger krænker fællesskabsretten, idet retssikkerhedsgrundsætningen almindeligvis er til hinder for, at en fællesskabsakt bliver virksom på en dato, der ligger før dens offentliggørelse. Såfremt Kommissionen træffer afgørelse efter udløbet af en frist på to måneder i medfør af artikel 16, stk. 3, i ovennævnte forordning, må den selv bære de eventuelle tab ved, at beslutningen træffes for sent. En sådan fejl bør ikke komme virksomheder, der ansøger om finansiel støtte, til skade.

Den retlige vildfarelse består i, at Kommissionen har baseret de omtvistede beslutninger på kriterier, der er vedtaget efter datoen for udløbet af tomåneders-fristen. Ansøgningerne om bevilling af finansielle tilskud til forsøgstogterne indeholdt samtlige de særlige karakteristiske træk, som f.eks. varigheden, afviklingen og begyndelsen af togtet, der ikke kunne ligge før datoen for Kommissionens modtagelse af ansøgningen. Som følge heraf vil antagelse af lovligheden af beslutningerne om afslag, der er truffet over fire måneder efter datoen for indgivelsen af ansøgningerne til Kommissionen og seks måneder regnet fra indgivelsen af ansøgningerne til de nationale kompetente myndigheder, være ensbetydende med underkendelse af beskaffenheden og det væsentlige indhold af reglerne i forordning nr. 4028/86. Ved på ubestemt tid at forbeholde sig ret til at afslå ansøgningerne om finansiel støtte har Kommissionen handlet i strid med grundsætningen om den berettigede forventning, således som denne er fastslået af Domstolen i ovennævnte dom af 21. september 1983, Deutsche Milchkontor, og dom af 19. maj 1983 (sag 289/81, Mavridis mod Parlamentet, Sml. s. 1731).

33. Pesquerias og Naviera har påpeget, at beslutninger i medfør af traktatens artikel 190 skal begrundes, således at det bliver muligt for den berørte part at konstatere, om den beslutning, der er rettet til ham, er behæftet med en mangel, som gør det muligt for ham at bestride beslutningens lovlighed. Rækkevidden af denne begrundelsespligt skal bedømmes efter omstændighederne i sagen.

Den eneste begrundelse for de omtvistede beslutninger indeholdes imidlertid i de sidste betragtninger, hvorefter disse forsøgstogter ikke opfylder betingelserne i artikel 14, stk. 2, litra c), i forordning nr. 4028/86.

Pesquerias og Naviera kan ikke anerkende denne begrundelse, fordi det krævede flere på hinanden følgende togter på længere sigt for at kunne bedømme, om en stabil og varig

udnyttelse i medfør af artikel 14, stk. 3, i ovennævnte forordning kunne forudses. Et projekt kan omfatte flere på hinanden følgende togter, der foretages i samme fiskeriområde, for at danne grundlag for en stabil og varig udnyttelse. De karakteristiske træk ved en stabil og på længere sigt rentabel udnyttelse, der er fastlagt herved, kan ikke underkendes eller ændres ved disse kommisionsbeslutninger.

Yderligere finder Pesquerias og Naviera, at Kommissionen med de omtvistede beslutninger handler i strid med sine beslutninger af 7. november 1989, hvorved der blev ydet Pesquerias og Naviera finansiel støtte til de samme fartøjer og de samme fiskeriområder i det sydvestlige Atlanterhav. I beslutningerne af 7. november 1989 fastslog Kommissionen, at samtlige de nødvendige betingelser for at opnå finansiel støtte var opfyldt, og projekterne fra 1989 hører til dem, som synes bedst egnet til at støtte Fællesskabets interesse i at iværksætte en fælles fiskeripolitik. For så vidt angår ansøgningerne for 1990, der blev indgivet i februar 1990, påberåber rederierne sig den fremgangsmåde, som blev fulgt af Kommissionen det foregående år i forbindelse med forsøgstogter i de samme farvande og med de samme fartøjer, idet de gør gældende, at de er blevet nægtet støtte, fordi Kommissionen i mellemtiden ændrede kriterier. Ændringen blev først bekendtgjort den 24. april 1990 ved referatet fra Den Stående Fiskeristrukturkomité. Denne nægtelse fra Kommissionens side er i strid med den almindelige grundsætning om, at ingen kan handle i strid med sine egne retsakter.

34. I forbindelse med det andet anbringende om tilsidesættelse af fællesskabsreglerne, herunder bl.a. artikel 173, 174, 189 og 190 i EØF-traktaten, påberåber Pesquerias og Naviera sig tilsidesættelse af væsentlige formkrav og magtfordrejning.

Ifølge Pesquerias og Naviera har Domstolen fastlagt magtfordrejningsbegrebet i bl.a. dom af 5. maj 1966 (forenede sager 18/65 og 35/65, Gutmann mod Kommissionen, Sml. 1965-1968, s. 175, org. ref.: Rec. s. 75). En beslutning kan således anfægtes på grund af magtfordrejning på grundlag af objektive, relevante og samstemmende indicier, dersom den er truffet med henblik på opnåelse af andre mål end de angivne. Som følge heraf er Kommissionens handlemåde, der består i, at den over fire måneder efter indgivelsen af de officielle ansøgninger om forsøgstogter meddelte Pesquerias og Naviera, at den havde skiftet mening, og særlig at den ikke ville yde støtte, selv om togterne allerede var begyndt, en åbenbar og grov magtfordrejning. I øvrigt er det helt klart, at der foreligger magtfordrejning i den foreliggende sag. Ved Kommissionens beslutninger af 7. november 1989 havde Pesquerias og Naviera nemlig modtaget finansiel støtte, fordi de togter, der var projekteret i 1989, og som vedrørte de samme fartøjer og fiskeriområder, var i overensstemmelse med formålene i artikel 14, stk. 2, litra c), nemlig »at skabe grundlag for en stabil og varig udnyttelse«. I 1990 blev de samme parter nægtet støtte til de samme fartøjer i de samme områder af det sydvestlige Atlanterhav. En så radikal ændring i løbet af mindre end seks måneder er udtryk for magtfordrejning. Til støtte for denne påstand påberåber Pesquerias og Naviera sig tredje betragtning i forordning nr. 4028/86.

Tilsidesættelsen af væsentlige formkrav, der gør de omtvistede beslutninger ugyldige, består i, at disse er blevet meddelt ikke to, men over fire måneder efter indgivelsen af ansøgningen. Ved at forhale de omtvistede beslutninger har Kommissionen handlet i strid med grundsætningen om den berettigede forventning, særlig fordi den nogle måneder tidligere, nemlig den 7. november 1989, havde truffet den modsatte beslutning i sager om lignende ansøgninger.

35. *Kommissionen* har indledningsvis bemærket, at Pesquerias' og Naviera's argumentation er selvmodsigende. Argumentationen går ud fra den betragtning, at de omtvistede beslutninger var ulovlige, fordi de blev truffet efter udløbet af tomåneders-fristen i medfør af artikel 16, stk. 3, i forordning nr. 4028/86, selv om sagsøgerne i deres skrivelser af maj 1990 havde opfordret Kommissionen til at imødekomme deres ansøgninger om projekter for forsøgstogter. Disse beslutninger om imødekommelse af ansøgningerne måtte således under alle omstændigheder træffes efter udløbet af tomåneders-fristen. Heraf følger logisk, at sådanne beslutninger om imødekommelse af ansøgningerne ville have været ulovlige. Pesquerias og Naviera finder imidlertid, at imødekommende beslutninger truffet selv efter udløbet af tomåneders-fristen ville være lovlige. Heraf følger efter Kommissionens opfattelse, at Pesquerias og Naviera faktisk finder, at den pågældende frist ikke er præceptiv. I øvrigt ser Kommissionen beviset herfor i, at de positive beslutninger i 1989, der blev truffet ni måneder efter indgivelsen af ansøgningerne om finansiel støtte, ikke blev gjort til genstand for annullationssøgsmål fra Pesquerias' og Naviera's side.

Kommissionen bemærker dernæst, at den blotte indgivelse af en ansøgning om finansiel støtte til forsøgstogter, i modsætning til hvad Pesquerias og Naviera hævder, ikke automatisk forpligter Kommissionen til at imødekomme denne ansøgning, som officielt indgives gennem de kompetente nationale myndigheder med positiv indstilling fra disse. Der er nemlig dels en række formelle betingelser, hvis overholdelse skal kontrolleres af Kommissionen, og dels opstiller forordning nr. 4028/86 visse materielle krav, som kræver, at Kommissionen foretager en vurdering og teknisk bedømmelse. Dette gælder f.eks. den i artikel 14, stk. 2, litra c), omhandlede betingelse, hvorefter projektet skal »vedrøre fiskeriområder, hvis anslåede fiskepotentiel på længere sigt sandsynliggør en stabil og rentabel udnyttelse ...«. Med henblik på denne vurdering har Kommissionen en vis skønsmæssig beføjelse. Det gælder så meget mere, som en rigtig vurdering af de nævnte materielle betingelser er underlagt oplysninger, der opnås objektivt gennem den måde, hvorpå politikken for støtte til tidligere eller samtidige forsøgstogter har fungeret i det samme havområde.

Kommissionen har rådet dels over de oplysninger, der var givet af Pesquerias og Naviera, dels over oplysninger fra tiden fra 1987 til 1989 om 25 projekter, som var gennemført i de samme farvande angående de samme arter, og på grundlag af hvilke den havde afgivet sin erklæring af 24. april 1990 til DSF. Ved denne erklæring ændrede Kommissionen ikke sine kriterier for at yde støtte. Den begrænsede sig til at anvende de betingelser, der er afgørende for dens beslutninger om at yde tilskyndelsespræmier. Dersom en ansøgning vedrørende et forsøgstogt indgives, og formålet hermed er at indsamle en række

oplysninger om et bestemt område, er det klart, at dette togt ikke kan finansieres, såfremt de oplysninger, togtet skal give, allerede er indsamlet inden for rammerne af andre togter, hvoriblandt netop dem, der blev udført af Pesquerias og Naviera i 1989.

Endelig tilføjer Kommissionen, at ordlyden af forordning nr. 4028/86 og forordning nr. 1871/87 umiddelbart bekræfter dens påstand om en vis skønsmæssig beføjelse. Således bestemmes det i artikel 1 i forordning nr. 4028/86, at Kommissionen »kan« yde finansiel støtte, artikel 14, stk. 1 til 4, i samme forordning har en opbygning og en ordlyd, der fremhæver Kommissionens skønsmæssige beføjelse, i artikel 16, stk. 3, i forordningen hedder det, at Kommissionen »træffer ... beslutning« om ydelse af præmien, i medfør af tredje betragtning til forordning nr. 1871/87 skal ansøgninger om finansiel fællesskabsstøtte indeholde oplysninger, der »gør det muligt for Kommissionen at træffe beslutning vedrørende disse ansøgninger ...«, og den faktiske udbetaling af tilskyndelsespræmien er underlagt de i artikel 8 og 9 i forordning nr. 1871/87 omhandlede betingelser.

36. Efter Kommissionens opfattelse har Domstolen alene knæsat en rangfølge, der underlægger gennemførelsesretsakter grundlæggende retsakter, som igen er underlagt traktaten. Denne rangfølge er ordnet materielt og ikke organisatorisk efter den institution, der udsteder retsakten. De omtvistede beslutninger kan ikke kritiseres, fordi de er truffet af Kommissionen. Der er nemlig ved forordning nr. 4028/86 sket en differentiering af funktioner, hvorefter Kommissionen er beføjet til at træffe afgørelser vedrørende de tilskyndelsespræmier, der er omhandlet i artikel 15 i denne forordning.

Kommissionen finder ikke den i artikel 16, stk. 3, i forordning nr. 4028/86 fastsatte tomåneders-frist bindende. Formålet med denne frist er alene at tilkendegive over for ansøgerne om tilskyndelsespræmier, hvornår Kommissionen skal have truffet en afgørelse. Fra dette øjeblik kan ansøgeren benytte sig af de retsmidler, der er hjemmel for i traktaten, med henblik på at afhjælpe forsinkelsen fra institutionens side. Den manglende overholdelse af fristen har ingen indflydelse på indholdet af den beslutning, der træffes vedrørende ansøgningen om finansiel fællesskabsstøtte. Denne beslutning kan således, uanset om den træffes efter udløbet af tomåneders-fristen, være positiv eller negativ for ansøgerne.

37. Vedrørende anbringendet om de faktiske eller retlige vildfarelser, som Kommissionen påstås at have begået, bemærker denne, at sagsøgerne, Pesquerias og Naviera, efter indgivelsen af ansøgningerne af 14. februar 1990, indtil de omtvistede beslutninger af 6. juni 1990 blev truffet, modtog en række oplysninger og forklaringer, der gjorde det muligt at forudsige dels den afgørelse, som Kommissionen ville træffe vedrørende ansøgningerne, og dels at Kommissionen ikke betragtede fristen i artikel 16, stk. 2, i forordning nr. 4028/86 som ubestemt.

Kommissionen gør gældende, at sagsøgerne i medfør af artikel 42, stk. 2, i Domstolens procesreglement er afskåret fra at påberåbe sig nye tilsidesættelser af grundsætningerne om retssikkerhed og berettiget forventning i replikken. Under alle omstændigheder har den retspraksis, der anføres af Pesquerias og Naviera til støtte for disse anbringender, ingen forbindelse med de foreliggende sager.

Kommissionen bestrider at have befundet sig i nogen retlig vildfarelse ved vedtagelsen af de omtvistede beslutninger. Kommissionen taber ikke sin ret til at yde eller nægte finansiel fællesskabsstøtte efter udløbet af tomåneders-fristen. Der findes nemlig ikke nogen bestemmelse, hverken i forordning nr. 4028/86 eller i fællesskabsretten, der siger, at Kommissionen er forpligtet til at yde støtte efter udløbet af denne frist, eller at Kommissionens tavshed i to måneder er det samme som imødekommelse af ansøgninger om tilskyndelsespræmier. I øvrigt er de angiveligt nye kriterier ikke vedtaget efter udløbet af tomåneders-fristen.

Kommissionen finder ikke at have handlet i strid med en påstået grundsætning om, at ingen kan handle i strid med sine egne handlinger. Disse skal undersøges i det øjeblik og i den sammenhæng, hvori de foretages, med henblik på at vurdere, om de opfylder de betingelser, der er omhandlet i forordning nr. 4028/86. Godkendelsen af projekterne for 1989 medfører ikke godkendelse af projekterne for 1990, idet Kommissionen i så fald var nødsaget til at godkende alle efterfølgende ansøgninger fra Pesquerias og Naviera vedrørende de samme fartøjer, arter og fiskeriområder.

38. Ifølge Kommissionen er de omtvistede beslutninger tilstrækkeligt begrundet, og der kræves ikke »flere på hinanden følgende togter« i medfør af artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 4028/86 til at fastslå, at en udnyttelse er »stabil« og »rentabel« i medfør af stk. 2, litra c), i denne artikel. Stk. 3 i artiklen har nemlig alene til formål at gøre det muligt at lade et projekt for forsøgsfiskeri omfatte flere på hinanden følgende togter inden for samme fiskeriområde. Derimod angår stk. 2, litra c), i artikel 14 det tilfælde, hvor et konkret projekt for at være tilskudsberettiget skal omfatte fiskeriområder, hvis skønnede fangstmuligheder gør det muligt på længere sigt at påregne en stabil og rentabel udnyttelse. Stk. 2 og 3 i artikel 14 vedrører forskellige tilfælde. Dette bekræftes ved artikel 9 i forordning nr. 1871/87. Det er derfor ikke nødvendigt, at et projekt for at opfylde bestemmelserne i stk. 2, litra c), i artikel 14 skal omfatte flere togter i medfør af stk. 3 i samme artikel.

39. For så vidt angår anbringendet om magtfordrejning bestrider Kommissionen, at den ved at vedtage beslutningerne af 6. juni 1990 har gjort sig skyldig i magtfordrejning. Kommissionen har ikke med de omtvistede beslutninger forfulgt andre mål end dem, den har fået beføjelser til ved forordning nr. 4028/86. Efter både at have gennemgået de oplysninger, den allerede havde modtaget fra andre fiskere i Fællesskabet vedrørende fangstmulighederne i området i det sydvestlige Atlanterhav, og resultaterne af udforskningen af dette område, fandt den ganske enkelt ikke, at et forsøgstogt med henblik på vurdering af rentabiliteten af en stabil og varig udnyttelse af dette område var berettiget, hvorfor det af Pesquerias og Naviera foreslåede togt ikke opfyldte betingelserne for ydelse af finansiel fællesskabsstøtte. Kommissionen finder at have kunnet handle på denne måde, fordi ethvert forsøgstogt ud over de erhvervsmæssige mål ligeledes har til

formål at indsamle oplysninger, der gør det muligt at vurdere mulighederne for en rentabel, stabil og varig udnyttelse af ressourcerne i det udnyttede område. Kommissionen hverken kan eller bør yde finansiel støtte til togter, der har til formål at indhente oplysninger fra og foretage vurderinger i et område, der allerede er tilstrækkeligt udforsket og vurderet i forbindelse med tidligere togter. Et togt i disse områder kunne ikke betragtes som et projekt for »forsøgsfiskeri« i medfør af forordning nr. 4028/86.

Efter Kommissionens opfattelse er overholdelse af tomåneders-fristen ikke noget væsentligt formkrav. En frist udgør ikke en del af formkravene til en retsakt, men ligger udenfor. Da fristen for vedtagelsen af disse retsakter ikke indgår i tilblivelsesprocessen som et formkrav, der er afgørende for deres gyldighed, kan den derfor ikke betragtes som et væsentligt formkrav til den pågældende retsakt.

Påstandene om, at Naviera og Pesquerias er berettigede til den finansielle fællesskabsstøtte, der er blevet nægtet dem

40. *Pesquerias* og *Naviera* finder det klart, at annullationen af de omtvistede beslutninger bevirker, at Kommissionen i medfør af traktatens artikel 176 bliver forpligtet til at træffe de nødvendige foranstaltninger til ved opfyldelse af Domstolens domme at yde den tidligere nægtede finansielle fællesskabsstøtte.

41. *Kommissionen* finder, at denne påstand fra Pesquerias' og Naviera's side bør afvises. Domstolen kan kende de omtvistede beslutninger ugyldige, men det tilkommer Kommissionen at gennemføre de til dommens opfyldelse nødvendige foranstaltninger.

Erstatningspåstandene

42. *Pesquerias* og *Naviera* hævder, at de på grund af afslaget på ansøgningerne har været nødsaget til at standse deres betalinger. Som følge heraf kræver de under påberåbelse af dom af 2. december 1971 (sag 5/71, Schöppenstadt mod Rådet, Sml. 1971, s. 275, org. ref.: Rec. s. 975) erstatning for det tab, der er forvoldt dem af en institution under udførelsen af dens funktioner. Betingelserne, som fastlagt af Domstolen i dens dom af 26. november 1975 (sag 99/74, Grands Moulins des Antilles mod Kommissionen, Sml. s. 1531) og af 28. april 1971 (sag 4/69, Lütticke mod Kommissionen, Sml. 1971, s. 73, org. ref.: Rec. s. 325), for at pålægge Fællesskaberne ansvar, er opfyldt i de foreliggende sager. Selskabernes tab kan opgøres med sikkerhed, det er reelt og betydeligt samt har direkte indflydelse på de berørte virksomheders eksistens. Der er tale om et direkte tab som følge af Kommissionens retsstridige adfærd, som er begået under tilstrækkelig klar overtrædelse af en overordnet retsregel, der beskytter borgerne. Det kan ikke bestrides, at der er årsagssammenhæng mellem Kommissionens adfærd og det påberåbte tab. De omtvistede beslutninger blev udstedt i et øjeblik, hvor forsøgstogterne allerede var

påbegyndt og ved at være tilendebragt, nemlig den 8. juli 1990 for så vidt angik fartøjet »Geminis« og den 11. juli 1990 for så vidt angik »Ceres«. Dersom Pesquerias og Naviera havde kendt beslutningerne i tide, kunne de have afholdt sig fra at gennemføre forsøgstogterne eller indskrænke dem. Der er således en klar årsagsforbindelse af samme art som den i dom af 15. marts 1984 (sag 310/81, EISS mod Kommissionen, Sml. s. 1341) omhandlede, idet de faktiske og retlige omstændigheder, der danner grundlag for en sådan forbindelse mellem det påberåbte tab og de fastslåede retsstridige forhold, der kan tilregnes Kommissionen, således foreligger.

Pesquerias og Naviera kræver en erstatning, der dækker både det lidte tab og mistet fortjeneste. Det lidte tab følger af afslaget på ansøgningen om den finansielle fællesskabsstøtte, hvortil kommer tabet af den støtte på 20%, som det spanske Generalsekretariat for Havfiskeri havde tilsagt på betingelse af, at der blev ydet fællesskabsstøtte. Hertil kommer den mistede fortjeneste, og det beløb, der skal tilkendes, skal således gøre det muligt at genoprette selskabets stilling, således som denne ville have været, dersom Kommissionen ikke havde vedtaget de omtvistede beslutninger. Til støtte for sidstnævnte krav anfører Pesquerias og Naviera dom af 13. juli 1972 (sag 79/71, Heinemann mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 147, org. ref.: Rec. s. 579). Endelig kræver de erstatning for deres omkostninger ved sagen.

Pesquerias', henholdsvis Naviera's tab opgøres som følger:

— *Pesquerias*

1.	Mistet fortjeneste som følge af afkortning af togtets varighed	6 800 000 PTA
2.	Yderligere udgifter	5 345 000 PTA
3.	Tab af aktiver	31 336 600 PTA
4.	Skadevirkninger af betalingsstandsningen	
	4.1. Varekreditorer	10 100 000 PTA
	4.2. Aktivitet	15 600 000 PTA
	4.3. Sagsomkostninger	30 000 000 PTA
	4.4. Tab af erhvervsmæssigt omdømme	27 569 000 PTA
		127 050 600 PTA

— *Naviera*

1.	Mistet fortjeneste som følge af afkortning af togtets varighed	12 000 000 PTA
2.	Yderligere udgifter	5 766 000 PTA
3.	Tab af aktiver	35 618 000 PTA

4.	Skadevirkninger af betalingsstandsningen	
	4.1. Varekreditorer	10 100 000 PTA
	4.2. Aktivitet	15 600 000 PTA
	4.3. Sagsomkostninger	30 000 000 PTA
	4.4. Tab af erhvervsmæssigt omdømme	31 068 000 PTA
		140 152 000 PTA.

Fra disse beløb skal trækkes den af de spanske myndigheder tilsagte støtte til de pågældende forsøgstogter, nemlig 36 760 800 PTA for så vidt angår Pesquerias og 39 348 400 PTA for så vidt angår Naviera.

43. *Kommissionen* finder, at Pesquerias' og Naviera's erstatningskrav enten ikke kan tages under påkendelse eller bør kendes ubegrundede.

At kravene ikke kan tages under påkendelse, skyldes den manglende klarhed i påstandene om tilkendelse af ret til finansiel støtte og vedrørende omkostningerne. Indholdet af disse påstande bevirker, at påstandene om erstatning for de tab, der følger af nægtelsen af tilskyndelsespræmierne, omkostningerne ved nærværende sager og »andre tab«, bliver indholdsløse.

Under alle omstændigheder finder Kommissionen erstatningskravene ubegrundede, fordi Pesquerias og Naviera ikke har ført bevis for opfyldelsen af de betingelser vedrørende institutionernes påståede retsstridige adfærd, selve skaden og årsagsforbindelsen mellem denne adfærd og skaden, som kræves, for at de kan pålægges ansvar uden for kontraktforhold. Kommissionen bestrider, at Pesquerias og Naviera har været nødt til at erklære betalingsstandsning, idet dette alene skyldes en midlertidig mangel på likviditet. Det er heller ikke rigtigt, at Pesquerias og Naviera kunne have afholdt sig fra at gennemføre togterne, dersom de inden for tomåneders-fristen havde haft kendskab til de omtvistede beslutninger. Fartøjerne »Ceres« og »Geminis« påbegyndte togterne henholdsvis otte dage og en dag efter indgivelsen af ansøgningerne, og for at standse togterne skulle Kommissionen have truffet de omtvistede beslutninger praktisk taget dagen efter indgivelsen af ansøgningerne. I øvrigt har Pesquerias og Naviera faktisk afkortet varigheden af forsøgstogterne. Yderligere har Pesquerias og Naviera ikke blot begået den uforsigtighed at påbegynde togterne for egen regning og risiko uden at afvente Kommissionens beslutninger, men tillige undladt at afbryde togterne som følge af enten Kommissionens erklæring i Den Stående Fiskeristrukturkomité, eller Kommissionens skrivelse af 25. april 1990. Kommissionen slutter heraf, at de hypotetiske tab direkte og alene kan tilskrives Pesquerias' og Naviera's uforsigtighed.

G. F. Mancini

Refererende dommer